

Творчасць, большая за жыццё

Ці магчыма, каб творчая дзейнасць пісьменніка складала 103 гады, калі ён пражыў няпоўныя 87? Шмат часу правёў Ян Скрыган у высылцы (у 1937 годзе быў асуджаны на 10 гадоў зняволення ў лагерах і 10 гадоў ссылкі). У Нова-Іванаўскім лагерах пад Марыйнскім, ва Узбекістане, Эстоніі, Краснаярскім краі пісьменнік не пакідаў пісаць, а год такой працы прыраўноўваецца да трох звычайных гадоў.

Падчас вечарыны Таццяна Лаўрык, загадчык аддзела інфармацыйна-аналітычнага Нацыянальнай бібліятэкі, прадставіла новы раздзел віртуальнага праекта — «Кругі лёсу Яна Скрыгана (1905—1992)». Нагадаю, праект «На хвалі часу, у плыні жыцця» ажыццяўляецца Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі, Дзяржаўным музеем гісторыі беларускай літаратуры, Беларускай дзяржаўным архівам-музеем літаратуры і мастацтва і часопісам «Маладосць» да 100-годдзя ўтварэння літаратурнага аб'яднання «Маладняк». Праект даступны на сайце Нацыянальнай бібліятэкі. У вольным доступе — раздзелы, прысвечаныя юбілеям Валерыя Маракова, Адама Бабарэкі, Уладзіміра Дубоўкі, Уладзіміра Хадькі, Кузьмы Чорнага.

Распавед на старонцы Яна Скрыгана пачынаецца з апісання жыцця

і творчасці пісьменніка, дзе падаюцца малавядомыя факты. Так, пазначана, што пісьменнік прымаў удзел у стварэнні 12-томнага выдання «Беларускай савецкай энцыклапедыі», за што атрымаў Дзяржаўную прэмію Беларусі (1976).

Дзякуючы рэсурсам праекта, змешчаным на сайце бібліятэкі па дамоўленасці з дачкой пісьменніка Галінай Скрыган, кожны можа не выходзячы з дома спамапаваць поўныя тэксты васьмі кніг Яна Скрыгана, пазнаёміцца з яго перакладамі. Ёсць і збор яго твораў, і выданні, укладзеныя Галіяй Скрыган. У раздзеле праекта, прысвечаным даследаванню творчасці пісьменніка, размешчаны кнігі з успамінамі пра яго і бібліяграфічныя спісы з кніжных, энцыклапедычных і перыядычных выданняў. Маюцца ў свабодным доступе і поўныя тэксты даследчыкаў яго творчасці (Кастусь Цвіркі, Насты Грышчук).

Ёсць на сайце і раздзел ушанавання памяці пісьменніка, і фотагалерэя са здымкамі з сямейнага архіва. Ліставанне Яна Скрыгана з Янкам Брылём, Максімам Танкам па-асабліваму раскрывае свет творцы, распавядае пра яго як пра чалавека са сваімі клопатамі, марамі, радасцямі. Вобраз пісьменніка быў увасоблены і ў творах выяўленчага мастацтва, з якімі можна азнаёміцца віртуальна: у цэнтры эстонскага горада

Ківіылі знаходзіцца памятны камень з партрэтам творцы, а на доме, дзе ён жыў у 1948—1949 гадах, — мемарыяльная дошка. Сябра пісьменніка Заір Азгур стварыў скульптурны партрэт Яна Скрыгана, а мастак Мікола Купава — графічны.

Падчас вечарыны быў прэзентаваны альбом «Фоталетапіс хатняга архіва Яна Скрыгана», які выйшаў у «Кнігазборы» да юбілею пісьменніка. «Калі бацька вярнуўся з высылкі, ён зразумеў, што не мае права не напісаць пра тых людзей, з якімі дзяліў пакуты цягам доўгіх гадоў, аб тых, хто загінуў, — распавяла Галіна Скрыган, укладальніца альбома. — Успаміны пісаў да канца жыцця, але не ўсе былі апублікаваны прыжыццёва. Разбіраючы архіў таты, знайшла і даўнія яго здымкі, у тым ліку і групавыя “маладнякоўскага” перыяду, і партрэтныя — так і склаўся альбом». Здымкі ў ім размеркаваны тэматычна. Вельмі падрабязны, грунтоўны каментарый пад вокладкай выдання зрабіла Галіна Скрыган: звесткі і гістарычныя, і з сямейнага жыцця.

Музычны падарунак прысутным на вечары памяці даслаў унук пісьменніка, Ян Скрыган, вядомы гітарыст, удзельнік канцэртаў у многіх краінах. У відэазапісе прагучала яго кампазіцыя «Дзень у лістападзе».

Яна БУДОВІЧ